Stalna konferencija
gradova i opština

Savez gradova i opština Srbije

Program finansira
Evropska unija

EU EXCHANGE 4

maj 2013 – decembar 2015.

Program je trajao od maja 2013. do decembra 2015. godine, realizovan je kao donacija EU Republici Srbiji u okviru Programa IPA 2012, osmišljen je tako da osigura nastavak aktivnosti započetih u okviru prethodnih faza Exchange programa, a bio je usmeren na uvođenje evropskih modela funkcionisanja u rad lokalnih samouprava u Srbiji.

Opšti cilj programa EU Exchange 4 bio je doprinos procesu strateških promena na lokalnom nivou, kroz unapređenje administrativnih kapaciteta i efikasnosti pružanja usluga u jedinicama lokalne samouprave u Srbiji, a u skladu sa principima reforme javne uprave, relevantnim nacionalnim sektorskim politikama i praksom EU.

EU Exchange 4 program je projektne aktivnosti usmerio na jačanje jedinica lokalne samouprave u oblastima opštinskog planiranja, finansija i pružanja usluga. Specifični ciljevi programa podeljeni su na tri komponente:

- **Komponenta 1:** Podrška sprovođenju relevantnih nacionalnih prioriteta lokalnih samouprava kroz povezivanje sektorskih strategija i akcionih planova i razvoj specifičnih opštinskih infrastrukturnih projekata.
- **Komponenta 2:** Podrška fiskalnoj decentralizaciji kroz olakšavanje primene novih finansijskih propisa u oblasti programskog budžetiranja, lokalnih poreskih administracija i alternativnih izvora finansiranja.
- **Komponenta 3:** Podrška sprovođenju prioritetnih nacionalnih mera u oblastima ekonomskog razvoja, socijalnih usluga i zaštite životne sredine na lokalnom nivou, kroz projekte u okviru grant šeme.

Ukupna vrednost programa iznosila je 5,8 miliona evra. Od toga, 4,5 miliona evra opredeljeno je za gradske/opštinske projekte, dok je 1,3 miliona namenjeno za realizaciju tri komponente programa čijim je sprovođenjem rukovodila Stalna konferencija gradova i opština kao implementacioni partner za ceo program.

Korisnici programa bili su gradovi i opštine u Srbiji, ali i njihovi građani kao korisnici poboljšanih usluga svojih lokalnih samouprava, zatim resorna ministarstva, nacionalne i regionalne institucije.

EU Exchange 4 direktno je podržao 85 gradova i opština.

KOMPONENTA 1 PODRŠKA OPŠTINSKOM PLANIRANJU I SLAP IS

Primljene prijave za podršku u strateškom planiranju

Strateško planiranje - Lokalni/regionalni planovi upravljanja otpadom

• Ivanjica	• Niš	• Negotin

Strateško planiranje - Planovi za izradu lokalnih programa zaštite životne sredine

• Kruševac	• Novi Sad	• Novi Bečej

Strateško planiranje - Lokalni energetski planovi

• Ćuprija	• Paraćin	• Pirot
• Nova Varoš	• Kruševac	

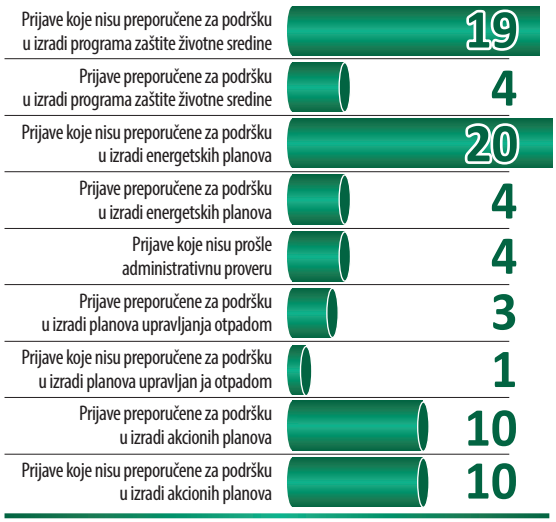
Strateško planiranje - Akciono planiranje

• Rača	• Čoka	• Lučani
• Krupanj	• Žagubica	• Bačka Topola
• Bogatić	• Bela Palanka	
• Leskovac	• Trstenik	

Cilj komponente 1 EU Exchange 4 programa bio je podrška implementaciji nacionalnih prioriteta putem njihovog povezivanja sa sektorskim strategijama i akcionim planovima lokalnih samouprava, uključujući podršku u identifikaciji i pripremi lokalnih infrastrukturnih projekata.

SKGO ima dugogodišnje iskustvo u pružanju podrške jedinicama lokalne samouprave u oblasti strateškog planiranja. U konsultacijama sa relevantnim ministarstvima Republike Srbije i ostalim nacionalnim i međunarodnim partnerima, razvijen je metodološki okvir za izradu krovnih strateških planova - Strategija lokalnog održivog razvoja (SLOR), kao podrška procesu standardizacije lokalnih procesa planiranja. Ova metodologija testirana je u gradovima i opštinama u okviru različitih faza programa Exchange. SKGO upravlja i Informacionim sistemom SLAP – prvom i jedinstvenom onlajn bazom podataka opštinskih infrastrukturnih projekata koja pruža podršku JLS u operativnom strateškom planiranju.

Primljene prijave za podršku u strateškom planiranju

STRATEŠKO PLANIRANJE

U okviru podrške u oblasti strateškog planiranja u saradnji sa resornim ministarstvima, 10 lokalnih samouprava podržano je u izradi sektorskih razvojnih planova i to tri u oblasti upravljanja otpadom, pet u oblasti energetike i tri u oblasti zaštite životne sredine, dok je 10 lokalnih samouprava podržano u izradi akcionih planova svojih krovnih strategija.

Kroz ovaj proces, podržane lokalne samouprave su:

- unapredile sistem prikupljanja i evidentiranja podataka na lokalnom nivou uz primenu indikatora učinka za analizu stanja,
- ojačale vlasništvo lokalne zajednice nad strateškim/akcionim planom kroz uključivanje lokalnih zainteresovanih strana u proces strateškog/akcionog planiranja,
- harmonizovale svoje politike sa nacionalnim zakonodavnim i planskim okvirom,

- utvrdile odgovarajuću organizacionu i funkcionalnu strukturu za sprovođenje, praćenje i evaluaciju realizacije strateških ciljeva i
- izradile strateški/akcioni plan sa listom projekata prema prioritetima, povezanih sa sredstvima za finansiranje i programskim budžetom, uključujući i korišćenje SLAP IS za identifikaciju projekata.
- Pored toga, planovi su izrađeni prema karakteristikama svake pojedinačne JLS i urađeni su tako da budu direktan instrument ne samo za realizaciju razvojnih potreba LS, već i za usklađivanje sa nacionalnim politikama.

Takođe, u okviru ove komponente značajno je unapređena saradnja sa nacionalnim nivoom kada je u pitanju standardizacija i harmonizacija planiranja. Urađen je metodološki okvir za izradu lokalnih programa zaštite životne sredine, dok je resorno ministarstvo podržano u definisanju metodološkog okvira za izradu lokalnih energetskih planova.

U cilju harmonizacije procesa planiranja između centralnog i lokalnog nivoa, tokom realizacije programa intenzivirane su konsultacije u okviru SKGO SLOR radne grupe koja okuplja predstavnike nekolicine ministarstava, organizacija i službi Vlade, te partnerskih programa/projekata i kroz jasnije profilisanje uloge lokalnih samouprava pružena je aktivna podrška u pripremi novog pravnog okvira koji bi trebalo da uredi planski sistem u Republici Srbiji.

U toku programa sprovedena su tri kruga mapiranja lokalnih strateških dokumenata koja SKGO sprovodi redovno godišnje i na bazi toga ažurira interaktivnu bazu podataka na sajtu SKGO koja sadrži informacije o opštinskim strateškim dokumentima.

Od ukupno 897 mapiranih strateških/akcionih planova, 355 planova je isteklo, 491 je važećih, dok se za 51 plan očekuje usvajanje od strane lokalnih skupština.

SLAP IS

U okviru EU Exchange 4 programa kroz mrežu 160 SLAP koordinatora iz jedinica lokalnih samouprava i 145 ostalih korisnika sistema (ministarstva, regionalne razvojne agencije, donatori, ambasade) pružana je konstantna podrška JLS u procesu ažuriranja podataka u SLAP bazi. Održana su četiri sastanka SLAP koordinatora sa 270 prisutnih, dok je registrovano 37 novih projekata tako da je sada ukupan broj registrovanih projekata u SLAP bazi 91 (čime je programski indikator ostvaren u nivou od 82% umesto planiranih 50% uvećanja broja projekata), ukupne investicione vrednosti 1.328,76 miliona evra, od kojih su 28 regionalnog karaktera. Pored navedenih, još 38 projekata je u fazi unosa podataka.

Struktura podataka u SLAP sistemu ažurirana je u skladu sa izmenama Zakona o planiranju i izgradnji, a pored oblasti životne sredine i ekonomske infrastrukture, upitnici i sistemi za ocenjivanje oblasti energetika za četiri nova sektora (daljinsko grejanje, javno osvetlje-

Tabela 1: **Rezultati mapiranje lokalnih strateških/akcionih planova 2015. godine**

Mapiranje	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Plan nije usvojen	231	205	183	142	150	109	130	148	152
Plan je usvojen od strane lokalne Skupštine	157	278	334	476	526	599	673	726	745
Ukupno	396	483	537	618	676	718	803	874	897

nje, javne zgrade i vodosnabdevanje) uneti su u SLAP bazu podataka. U razvoju sistema, osim sa nadležnim ministarstvima, ostvarena je saradnja sa relevantnim donatorskim programima (Švedska razvojna agencija/SIDA i USAID).

Od septembra 2015. godine, Ministarstvo rudarstva i energetike koristi SLAP IS za prikupljanje podataka o opštinskim infrastrukturnim projektima koji se odnose na povećanje energetske efikasnosti i upotrebe obnovljivih izvora energije u objektima koji su u nadležnosti lokalne samouprave. SLAP IS je baza podataka koja je Ministarstvu omogućila da stekne uvid u obim i prirodu mogućih investicija i da se potencijalnim donatorima i finansijerima predlože projekti za dalje unapređenje i realizaciju.

Trenutno stanje podataka u SLAP sistemu je:

- Oblast „Zaštita životne sredine":
  - Upravljanje čvrstim otpadom - 18 projekata ukupne vrednosti 251,15 miliona evra
  - Snabdevanje vodom - osam projekata ukupne vrednosti 193,95 miliona evra
  - Otpadne vode - 30 projekata ukupne vrednosti 727,78 miliona evra.
- Oblast „Ekonomska infrastruktura":
  - Turizam - 10 projekata ukupne vrednosti 58,53 miliona evra
  - Industrijske zone uključujući tehnološke parkove - 17 projekata ukupne vrednosti 95,79 miliona evra
- Oblast „Energetika":
  - Javne zgrade - šest projekata ukupne vrednosti 1,2 miliona evra
  - Daljinsko grejanje - dva projekta ukupne vrednosti 0,94 miliona evra

Zahvaljujući stalnoj aktivnosti SLAP koordinatora na unosu i ažuriranju podataka o infrastrukturnim projektima, SLAP baza podataka poslužila je za odgovor na različite zahteve: identifikovanje projekata resornih ministarstava za programiranje IPA II, predstavljanje projekata visokim predstavnicima EU (Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave), za promovisanje kreditne linije za infrastrukturu (Ministarstvo privrede), a poslužila je i za bolje planiranje lokalnih fondova za zaštitu životne sredine i sopstvenog budžeta (Ministarstvo rudarstva i energetike), kao i za identifikovanje projekata za podršku od strane Nacionalne agencije za regionalni razvoj. Javna komunalna preduzeća i potencijalni ulagači iz privatnog sektora informisani su o SLAP sistemu, kao izvoru podataka o projektima i potencijalnim zajedničkim ulaganjima, putem periodičnih radionica organizovanih od strane Privredne komore Srbije.

Unapređena je saradnja sa partnerima sa nacionalnog nivoa (Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine, Ministarstvo rudarstva i energetike, Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, Ministarstvo privrede) i dogovorene dalje aktivnosti na identifikovanju i razvoju infrastrukturnih projekata lokalnih samouprava.

Tabela 2 **- Pregled registrovanih projekata u SLAP IS po sektorima (podaci zaključno sa novembrom 2015. godine):**

	Ukupno	Upravljanje otpadom	Upravljanje otpadnim vodama	Vodosnabdevanje	Industrijske zone	Turizam	Energetika/ javne zgrade	Energetika/ Daljinsko grejanje	Plani-rano	Ostva-reno
Početna vrednost	**50**	**15**	**19**	**6**	**3**	**7**	**0**	**0**	**+50 %**	**+82 %**
Ukupno	**91**	**18**	**30**	**8**	**17**	**10**	**6**	**2**		

KOMPONENTA 2 PODRŠKA LOKALNIM FINANSIJAMA

Prilikom planiranja i realizacije četvrte faze programa Exchange, posebna pažnja posvećena je lokalnim finansijama jer se gradovi i opštine nalaze pred velikim izazovima imajući u vidu višestruke reformske procese naše države na putu ka Evropskoj uniji. Takođe, od izuzetnog značaja je i obezbeđivanje povoljnih sredstava za finansiranje izgradnje infrastrukturnih objekata koji predstavljaju ozbiljan izdatak za svaku lokalnu samoupravu.

Shodno tome obezbeđena podrška u oblasti opštinskih finansija omogućila je lokalnim samoupravama:

- Uvođenje i/ili unapređenje programskih budžeta u skladu sa metodologijom propisanom od strane Ministarstva finansija za pripremu i izvršenje budžeta počev od 2015. godine
- Izradu kapitalnih budžeta u skladu sa zahtevima Zakona o budžetskom sistemu, koji propisuje da svi kapitalni rashodi moraju da se planiraju i predstave za period od tri godine
- Emisiju municipalnih obveznica, kao alternativnih izvora finansiranja za finansiranje kapitalnih investicionih projekata.
- Tesniju saradnju poreskih administracija lokalnih samouprava i bolje sagledavanje efekata primene Zakona o porezima na imovinu.

PROGRAMSKI/KAPITALNI BUDŽET

Unapređenje budžetskog procesa kroz uvođenje programskog budžetiranja je deo šire reforme upravljanja javnim finansijama, koja stavlja naglasak na utvrđivanje prioriteta i optimizaciju potrošnje u cilju podsticanja privrednog rasta i efikasnog pružanja kvalitetnih usluga javne uprave.

Programski budžet predstavlja efikasan mehanizam za sprovođenje te reforme jer omogućava bolje upravljanje učinkom javne uprave, veću odgovornost korisnika budžeta, uspostavljanje snažnijih veza između godišnjeg budžeta, utvrđivanja prioritetnih rashoda i izdataka i sprovođenja javnih politika, kao i veću transparentnost potrošnje.

Zakonom o budžetskom sistemu propisano je da se uvođenje programskog modela budžeta primenjuje od donošenja Zakona o budžetu Republike Srbije i Odluke o budžetima lokalnih samouprava za

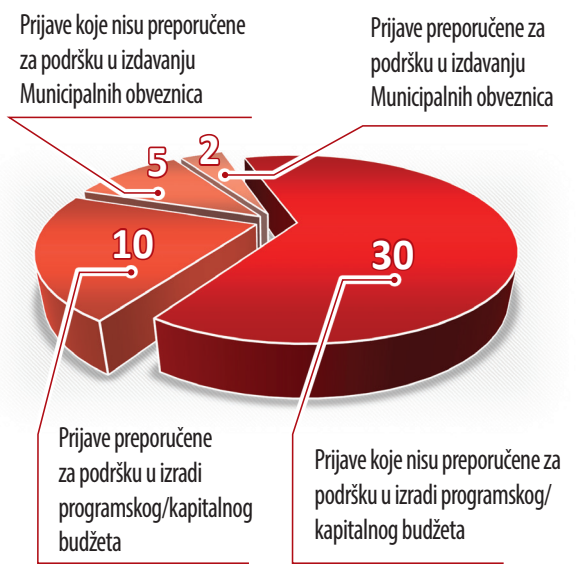
Programsko/kapitalno budžetiranje

• Knić	• Kovin	• Trstenik
• Trgovište	• Novi Pazar	• Lučani
• Gornji Milanovac	• Valjevo	• Bačka Topola
	• Zrenjanin	

Municipalne obveznice

• Šabac	• Stara Pazova	

Primljene prijave za podršku u upravljanju finansijama

2015. godinu. U saradnji sa SKGO i uz podršku EU i ostalih donatora, Ministarstvo finansija izradilo je metodologiju i na bazi nje i Uputstvo za izradu programskog budžeta. U skladu sa ovim uputstvom, SKGO je dobila značajnu ulogu kroz javno ovlašćenje za koordinaciju uvođenja programskog budžetiranja na nivou lokalnih samouprava.

U okviru programa EU Exchange 4, SKGO je u saradnji sa predstavnicima lokalne samouprave izradila dokument Ciljevi programa i programskih aktivnosti i listu uniformnih indikatora za 2015. godinu, u skladu sa obavezom iz Uputstva Ministarstva finansija koje je utvrdilo jedinstvenu programsku strukturu za sve JLS. Izrađene su takođe i smernice za pripremu Odluke o budžetu za za 2015. uključujući i predlog modela odluke, ali i druga dokumenta (obrasci, praktični primeri koji su bili neophodni za izradu programskih budžeta u opštinama i gradovima uključujući i dokument sa pitanjima i odgovorima) koja su sve vreme dostupna na internet prezentaciji SKGO i ažuriraju se shodno potrebama aktuelnog budžetskog ciklusa.

Pored direktne podrške u programskom/kapitalnom budžetiranju za 10 gradova i opština koje su izabrane na konkursu u jesen 2013, organizovana su i tri kruga radionica za sve lokalne samouprave uz učešće preko 2000 predstavnika iz lokalnih samouprava u periodu septembar – novembar 2014. Nakon završetka budžetskog procesa za 2015. godinu, SKGO je u okviru EU Exchange 4 programa analizirala proces uvođenja programskog budžetiranja u prvoj godini i na bazi toga, kroz sektorske radionice, unapredila Ciljeve programa i programskih aktivnosti i listu uniformnih indikatora za 2016. godinu, realizovala još jedan krug od 12 regionalnih radionica za sve JLS i izradila preporuke za unapređenje procesa programskog budžetiranja u narednom periodu.

MUNICIPALNE OBVEZNICE

Program EU Exchange 4 je posebnu pažnju posvetio i ovladavanju alternativnim vidovima obezbeđivanja finansijskih sredstava za realizaciju infrastrukturnih projekata. Municipalne obveznice bile su pravi izbor jer gradovi i opštine na taj način dobijaju pristup tržištu kapitala uz mnogo povoljnije uslove zaduživanja nego što je to slučaj sa klasičnim bankarskim kreditima.

U okviru EU Exchange 4 programa Šabac i Stara Pazova emitovali su obveznice putem javne ponude i time pružili mogućnost svim pravnim i fizičkim licima da pod povoljnim uslovima ulože svoja sredstva i ostvare zaradu veću nego kod klasične štednje.

Grad Šabac na ovaj način prikupljena sredstva uložio je u rekonstrukciju zatvorenog bazena koja je završena u julu 2015. godine na veliko zadovoljstvo građana ove lokalne samouprave. Preostala sredstva, biće uložena u modernizaciju uličnе rasvete i uređenje gradskog parka.

Opština Stara Pazova, za sada jedina lokalna samouprava koja je prikupila sredstva emisijom obveznica i privatnim i javnim plasmanom, prikupljena sredstva na zahtev svojih građana uložiće u izgradnju vrtića i sportske hale.

Emisiju obveznica obe lokalne samouprave odlikovalo je veliko interesovanje privrede i građana (u Staroj Pazovi tri puta veće od ponude), jer je prepoznat značaj ovakvog načina finansiranja izgradnje kapitalnih objekata za lokalnu zajednicu, dok investitori mogu računati na znatno veću zaradu.

Neophodno je naglasiti da lokalne samouprave - emitenti municipalnih obveznica, njihovu validnost garantuju svojim budžetom, a investitori svoje vrednosne papire mogu u svakom trenutku prodati na Berzi.

Sve do sada emitovane municipalne obveznice rezultat su podrške koju Evropska unija pruža Srbiji kroz IPA fondove i program Exchange. Pozitivna iskustva gradova i opština koji su do sada emitovale obveznice izazvala su veliko interesovanje te se očekuje da će u narednom periodu emisija municipalnih obveznica postati uobičajen način finansiranja izgradnje značajnih infrastrukturnih objekata.

PODRŠKA LOKALNIM PORESKIM ADMINISTRACIJAMA

Sve lokalne poreske administracije u Srbiji dobile su kontinuiranu podršku u sprovođenju svojih aktivnosti kroz aktivnosti Mreže načelnika lokalnih poreskih administracija SKGO (Mreža LPA). Podrška se ogledala u održavanju periodičnih sastanaka Mreže, kontinuiranoj komunikaciji sa zaposlenima u lokalnim poreskim odeljenjima, distribuciji informacija preko Mreže LPA, zatim kroz prijem komentara na zakone koji regulišu oblast administriranja lokalnih prihoda, njihovu obradu i uobličavanje u cilju pripreme inicijativa namenjenih Ministarstvu finansija, kao i kroz analiziranje primene Zakona o porezima na imovinu na lokalnom nivou i ostalih bitnih pitanja u vezi sa funkcionisanjem lokalnih poreskih odeljenja.

Otkako su sve lokalne samouprave preuzele nadležnost administriranja poreza na imovinu, Mreža LPA se pokazala kao odličan instrument za razmenu informacija sa zaposlenima u lokalnim poreskim odeljenjima, s ciljem daljeg unapređenja njihovih aktivnosti. Jedan od najvećih izazova u ovoj oblasti tokom trajanja programa Exchange 4 bilo je unapređenje pravnog okvira koji uređuje ovu oblast, prvenstveno identifikovanje njegovih nedostataka i osnaživanje saradnje sa Ministarstvom finansija. U tom smislu, u okviru realizacije programa temeljno su analizirane ključne oblasti radi definisanja argumentovanih predloga za unapređenje oporezivanja imovine u Srbiji.

KOMPONENTA 3 PODRŠKA REALIZACIJI EU EXCHANGE 4 GRANT ŠEME

Grant šema u okviru EU Exchange 4 programa imala je za cilj da kao nastavak rada na rezultatima postignutim u oblasti pravnih i institucionalnih reformi u okviru prethodnih grant šema programa Exchange, na najbolji način podrži ispunjavanje utvrđenih prioriteta sektora javne uprave i potreba lokalne samouprave.

Opšti cilj grant šeme bio je usmeren na podršku realizaciji prioritetnih nacionalnih politika u definisanim oblastima na lokalnom nivou. Poseban cilj bio je doprinos realizaciji nacionalnih prioriteta u oblasti zaštite životne sredine, lokalnog ekonomskog razvoja i socijalne zaštite na lokalnom nivou kroz četiri tematske oblasti podrške: upravljanje otpadom, upravljanje imovinom, poljoprivredna poslovna saradnja i usluge socijalne zaštite za stariju populaciju.

Ostvareni rezultati grant šeme:

1. Opštinski projekti odabrani su za finansiranje i pripremljeni u skladu sa definisanim nacionalnim prioritetima u oblasti zaštite životne sredine, socijalne politike i lokalnog ekonomskog razvoja;

2. Unapređene opštinske usluge i međuopštinska saradnja u definisanim nacionalnim prioritetnim oblastima kroz implementaciju opštinskih projekata;

3. Naučene lekcije, inovativni pristupi, *know-how* i najbolje prakse koji proističu iz opštinskih projekata u oblastima obuhvaćenim projektima u okviru grant šeme su distribuirani i koriste se za planiranje u budućnosti.

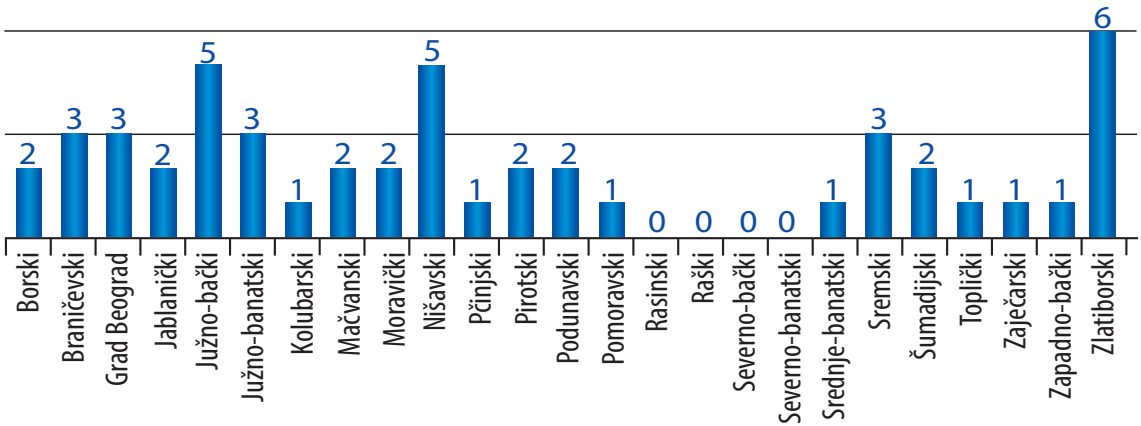
Konkurs za finansiranje projekata je objavljen 28. maja 2013. godine kao nacionalni restriktivni poziv podeljen na 2 partije: **Partija 1:** ciljani prioritet 1 – ŽIVOTNA SREDINA, prioritet 2 – LOKALNI EKONOMSKI RAZVOJ i prioritet 3 – SOCIJALNA ZAŠTITA; **Partija 2:** ciljani prioritet 1 – ŽIVOTNA SREDINA i prioritet 2 – LOKALNI EKONOMSKI RAZVOJ. U okviru Partije 1 za podršku kroz grant šemu mogle su da konkurišu sve opštine, gradovi i gradske opštine sa teritorije Republike Srbije, dok su predloženi projekti u okviru Partije 2 morali da imaju prekogranični uticaj sa BJR Makedonijom i budu predloženi od strane opštine, grada ili gradske opštine iz Pčinskog ili Jablaničkog okruga.

Kroz grant šemu je finansirano ukupno **32 opštinska projekta** pri čemu je ukupna vrednost projekata iznosila 4.534.089,12 evra, od čega 3.903.650,01 evra predstavljalo učešće EU, dok 630.439,11 evra činilo učešće gradova/opština.

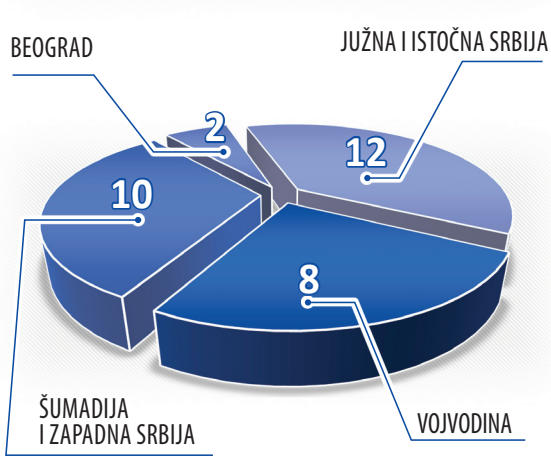
Ukupan broj gradova/opština iz Srbije koji su učestvovali u realizaciji projekata finansiranih iz EU EXCHANGE 4 grant šeme je **69**: 32 kao korisnici (koordinatori projekata) i 37 kao ostali korisnici. Drugi akteri u realizaciji projekata finansiranih iz EU Exchange 4 grant šeme u ulozi ostalih korisnika i pridruženih lica bili su: četiri lokalne samouprave iz EU, dve iz Italije i dve iz Nemačke; četiri regionalne razvojne agencije, osam javnih komunalnih preduzeća, tri direkcije za izgradnju, pet nevladinih organizacija, pet poljoprivrednih zadruga i sedam centara za socijalni rad.

U pogledu teritorijalne raspodele najviše projekata je finansirano u regionu južne i istočne Srbije - 12, a zatim slede region Šumadije i Zapadne Srbije sa 10, Vojvodina sa 8 i Grad Beograd sa 2 realizovana projekta.

Upravni okruzi u kojima su realizovani projekti finanirani kroz grant šemu

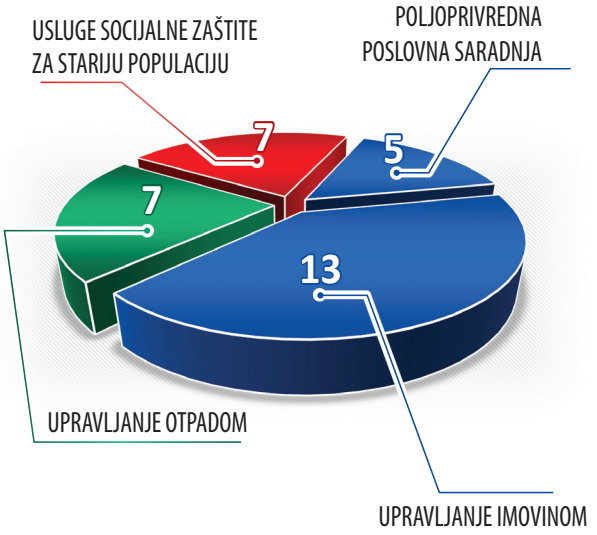
Finansirani projekti po regionima

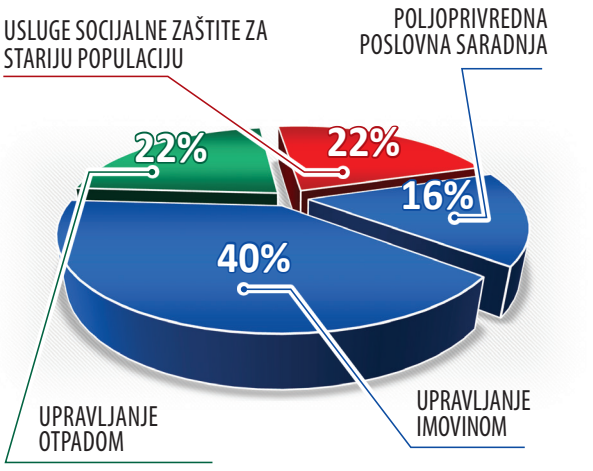
Pregled korisnika

69	Opštine
10	Gradovi
8	Javna komunalna preduzeća
7	Centri za socijalni rad
6	Poljoprivredne zadruge
5	Gradske opštine - Beograd i Niš
5	Organizacije civilnog društva
4	Opštine iz EU
3	Direkcije za izgradnju

Broj projekata po tematskim oblastima

Raspored sredstava po tematskim oblastima

TEMATSKA OBLAST: UPRAVLJANJE OTPADOM

U oblasti zaštite životne sredine, grant šemom je podržana održivost već uspostavljenih regionalnih sistema upravljanja otpadom kroz uspostavljanje i/ili unapređenje modela primarne separacije otpada u 15 lokalnih samouprava koje su učestvovale u implementaciji sedam finansiranih projekata. Ovi projekti su doprineli smanjenju količina otpada koji se odlaže na deponije, podizanju svesti javnosti o značaju upravljanja otpadom, promovisanju reciklaže i ponovnog iskorišćenja otpada, kako u pogledu sekundarnih sirovina tako i određenih tokova otpada, stvaranju preduslova za posebno prikupljanje i tretiranje biorazgradivog otpada umesto odlaganja na deponiju, promovisanju međuopštinske saradnje u prikupljanju, tretiranju i stavljanju u promet sekundarnih sirovina, te podrški daljem razvoju tržišta sekundarnih sirovina.

Analiza ispunjenosti **indikatora definisanih na nivou grant šeme**, ukazuje da je postavljeni cilj ove tematske oblasti „***unapređenje sistema upravljanja otpadom na lokalnom nivou***“ ispunjen i da je u svakoj od 15 lokalnih samouprava ostvaren pozitivan pomak u načinu, metodologiji, kapacitetu i procedurama upravljanja otpadom.

Implementacija projekata dovela je do ostvarenja sledećih rezultata:

1. povećana je ukupna količina otpada koji se deponuje na propisan način i smanjena ukupna količina otpada koji se deponuje na nepropisan način (ovo se indirektno ostvaruje i preko smanjenja broja postojećih smetlišta i zatvaranja nesanitarnih deponija).

2. povećana je ukupna količina primarnog selektovanog otpada (pre svega ambalažnog otpada, ali i ostalog) kao i procenat selektovanog otpada u odnosu na ukupnu količinu kreiranog otpada (oko 2.4%), 7 opština je po prvi put uvelo primarnu selekciju, pokriveno je oko 13.000 novih domaćinstava,

3. povećana funkcionalnost i poboljšana stabilnost regionalnih sistema kako bi se obezbedila održivost na duži rok. Takođe,

unapređeni su procesi i rad lokalnih JKP što je dovelo do uspostavljanja efikasnijih ruta skupljanja otpada, poboljšanja naplate, pojednostavljivanja procedura i procesa unutar organizacije, itd; što ima pozitivan uticaj na stabilnost poslovanja JKP, a samim tim i indirektno utiče na funkcionalnost i održivost regionalnih šema.

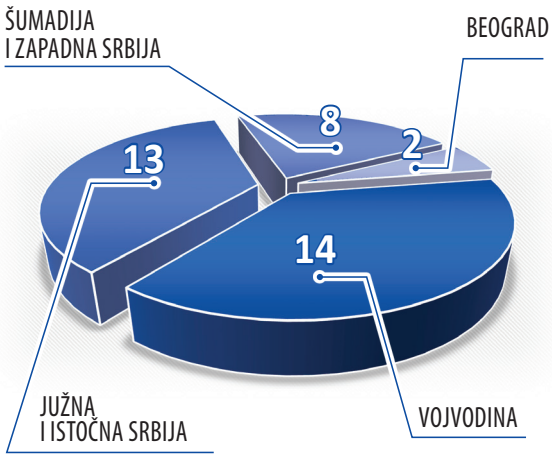
4. podržane lokalne samouprave imaju Lokalne planove upravljanja otpadom koji su usklađeni sa Regionalnim planom upravljanja otpadom i uzimaju u obzir ciljeve koje na nacionalnom nivou određuju Strategija o upravljanju otpadom i relevatni zakoni i uredbe.

TEMATSKA OBLAST: UPRAVLJANJE IMOVINOM

Podrška u oblasti upravljanja imovinom bila je usmerena na podizanje konkurentnosti domaće privrede, kroz popis i registraciju javne imovine koja predstavlja predmet prenosa vlasništva na jedinice lokalne samouprave. U okviru grant šeme je ukupno trideset sedam lokalnih samouprava finansijski podržano da kroz 13 projekata uspostave odnosno unaprede svoje sisteme upravljanja imovinom. Realizacija ovih projekata dovela je do uspostavljanja održivih organizacionih struktura za upravljanje imovinom u svim podržanim lokalnim samoupravama. Tehnički kapaciteti za upravljanje imovinom su poboljšani uspostavljanjem baza podataka za vođenje evidencije nepokretnosti u javnoj svojini u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, a značajno je intenzivirana dinamika procedure za prenos prava javne svojine na lokalne samouprave, koja se ogleda u povećanom broju predstavki Republičkoj direkciji za imovinu za prenos imovine.

Analiza ispunjenosti **indikatora definisanih na nivou grant šeme**, ukazuje da je broj popisanih nepokretnosti na kraju realizacije projekata značajno veći u odnosu na početak, da je rad i proces uspostavljanja prava javne svojine višestruko unapredjen u podržanim opštinama i da je broj nepokretnosti koje će preći u svojinu lokalne samouprave značajno veći u odnosu na početak realizacije projekata. Na osnovu navedenog može se zaključiti da je cilj ove tematske oblasti ***„podizanje konkurentnosti lokalne privrede boljim upravljanjem imovinom*** *(kroz popis i prijavu javne imovine koja treba da se prenese u svojinu lokalne samouprave)"* ispunjen.

JLS uključene u upravljanje imovinom po regionima

Implementacija projekata dovela je do sledećih rezultata:

1. 70% podržanih jedinica lokalne samouprave ima usaglašen Statut sa Zakonom o javnoj svojini, a sve podržane lokalne samouprave donele su Odluku o načinu postupanja sa nepokretnostima koje su u javnoj svojini čime je uspostavljen neophodni pravni okvir za upravljanje javnom imovinom na lokalnom nivou;

2. gotovo sve podržane lokalne samouprave su sprovele proces evidencije javne imovine na svojoj teritoriji i inicirale procedure prenosa prava vlasnistva kroz dostavljanje NEP obrazaca Direkciji za imovinu. Tokom realizacije projekata Direkciji za imovinu je podneto preko 100.000 NEP obrazaca;

3. 35 lokalnih samouprava je nabavilo bazu podataka za vodjenje evidencije u javnoj svojini koja sadrži prikupljene podatke o evidentiranoj imovini;

4. 37 lokalnih samouprava je unapredilo svoje kapacitete za upravljanje javnom imovinom kroz nabavku neophodne opreme kao i obuke zaposlenih iz relevantnih oblasti;

5. većina projekata obuhvatila je i različite vidove geodetskih radova kao i procene vrednosti javne imovine, neophodne za upis prava i upravljanje javnom svojinom;

6. što se tiče upisa prava javne svojine na građevinskom zemljištu, proces je završen u 4 lokalne samouprave dok se u ostalim opštinama procenat ovog upisa kreće od 0% - 33% od ukupnog broja katastarskih parcela građevinskog zemljišta na kojem je jedinica lokalne samouprave odnosno njena javna preduzeća, ustanove i mesne zajednice upisana kao korisnik.

TEMATSKA OBLAST: POLJOPRIVREDNA POSLOVNA SARADNJA

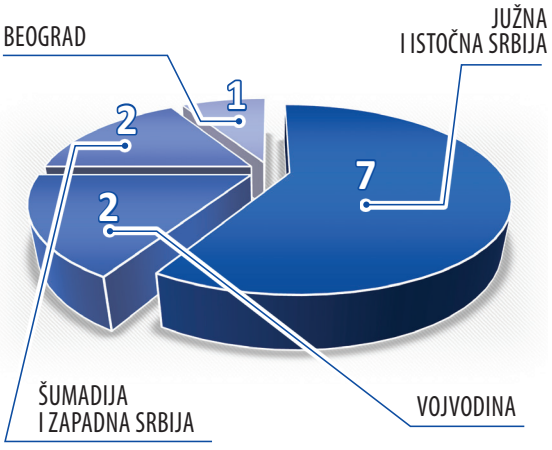
U ovoj oblasti grant šema je bila usmerena na direktnu podršku lokalnim samoupravama u razvoju mera ekonomske politike i finansijskih podsticaja za funkcionisanje zadruga, kao i na unapređenju njihovih menadžerskih kapaciteta. Jačanje konkurentnosti lokalne ekonomije kroz jačanje uloge i značaja zemljoradničkih zadruga je podržano kroz pet projekata u čijoj realizaciji je učestvovalo 12 lokalnih samouprava.

Cilj ove tematske oblasti ***"podizanje nivoa konkurentnosti lokalnih ekonomija kroz jačanje sektora zemljoradničkih zadruga"*** je u najvećoj meri ostvaren. Na osnovu analize broja novih članova kooperativa, izgrađenosti i transfera znanja, kreiranja novih proizvoda i novih marketinških alata, regionalne prepoznatljivosti, budžetskih izdvajanja iz budžeta JLS za podršku zemljoradničkim zadrugama i inoviranih lokalnih politika može se zaključiti da su sve zemljoradničke zadruge koje su bile podržane kroz grant šemu ojačale svoju poziciju na tržištu u većoj ili manjoj meri. Takođe, u okviru svih pet podržanih projekata razvijene su studije koje su ponudile analizu potencijalnog tržišta za proizvode zadruga i poslovni planovi koji su dali prikaz trenutnog i budućeg poslovanja podržanih zadruga.

Tokom implementacije projekata ostvareni su sledeći rezultati:

1. podržan je razvoj 4 postojeće zadruge, dok su osnovane 2 nove zemljoradničke zadruge;

JLS uključene u poljoprivrednu poslovnu saradnju

2. u sve 4 postojeće zadruge došlo je do povećanja broja članova;

3. svih 12 podržanih lokalnih samouprava je uvelo finansijske podsticaje u oblasti razvoja poljoprivrede/zadrugarstva u svoje budžete za 2015. godinu kao i predvidelo mere nefinansijske podrške u sektoru;

4. razvijeni su biznis i marketing plan uz sprovodjenje istraživanja tržišta za plasman poljoprivrednih proizvoda za sve podržane zadruge;

5. unapređeni su kapaciteti zadrugara kako u oblasti upravljanja zadrugom tako i u oblasti specijalizovanih znanja, a kroz organizovanje različitih vidova obuka i studijskih poseta kako inostranim zadrugama tako i domaćim farmama organske proizvodnje;

6. pružena je podrška zadrugama u osvajanju potencijalnih tržišta kroz omogućavanje učešća na međunarodnim i nacionalnim sajmovima, drugim promotivnim dešavanjima kao i izradi internet prezentacija;

7. podržan je proces brendiranja 6 proizvoda podržanih zadruga kroz sertifikaciju proizvodnje proizvoda sa geografskim poreklom, nabavku neophodne opreme za proizvodnju i pakovanje kao i kroz aktivnosti u vezi sa marketingom i razvojem vizuelnog identiteta proizvoda.

TEMATSKA OBLAST: USLUGE SOCIJALNE ZAŠTITE ZA STARIJU POPULACIJU

Grant šema je podržala ukupno 7 projekata koji su bili usmereni na uvođenje i/ili unapređenje socijalne usluge – pomoć u kući. Realizacijom ovih projekata u 19 lokalnih samouprava su unapređene usluge socijalne zaštite, započet je proces licenciranja i akreditovanja organizacija i profesionalaca za pružanje usluga, razvijeni su kriterijumi za prijem i prioritizaciju korisnika usluga, unapređeno je upravljanje organizacijom i uslugama, kao i proces praćenja usluge i evaluacija troškova grada/opštine čime je dat značajan doprinos unapređenju sistema brige o starima baziranom u samoj zajednici, i kvalitetu njihovog života.

Analizom podataka utvrđeno je da je kod svih postavljenih **indikatora na nivou grant šeme** došlo do napretka i da je cilj ove tematske oblasti ***„uvođenje i poboljšanje postojećih usluga socijalne zaštite za starije stanovništvo na lokalnom nivou“*** ostvaren.

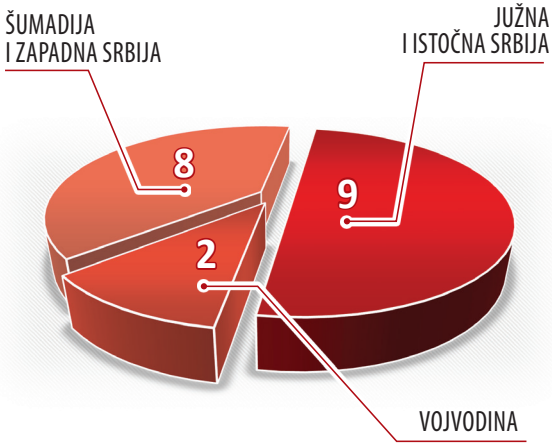
Kroz grant šemu ostvareni su sledeći rezultati u ovoj oblasti:

1. usluga pomoć u kući za starija lica po prvi put je uspostavljena na institucionalno i finansijski održiv način u 10 lokalnih samouprava dok je u preostalih 9 postojeće pružanje usluge u najvećoj mogućoj meri usklađeno sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i relevantnim podzakonskim aktima;

2. u 4 podržane lokalne samouprave po prvi put je uvedena usluga pomoć u kući za stara lica dok je u 12 lokalnih samouprava došlo do povećanja broja korisnika kućne nege. Ukupan broj korisnika usluge pomoći u kući je povećan sa početnih **757 na 1206 lica odnosno za** 62,79 odsto;

3. omogućeno je novo zapošljavanje za ukupno 205 direktnih pružalaca usluge: 157 gerontodomaćica i 58 stručnih radnika;

JLS uključene u usluge socijalne zaštite za stariju populaciju

4. u svim podržanim lokalnim samoupravama je uspostavljen pravni osnov za participaciju korisnika usvajanjem novog ili unapređenjem postojećih Pravilnika o kriterijumima i merilima za pružanje usluge PUK, koji sadrže odredbe o ceni usluge PUK i kriterijumima za participaciju korisnika.

LISTA OPŠTINSKIH PROJEKATA FINANSIRANIH U OKVIRU EU EXCHANGE 4 GRANT ŠEME

Tema	Korisnik – Koordinator projekta	*Naziv projekta*	Ostali korisnici	Povezana organizacija/e	Ukupna vrednost projekta (€)
Upravljanje otpadom	**Grad Čačak**	*Razvoj primarne selekcije otpada na teritoriji Moravičkog regiona*	Opština Ivanjica; Opština Lučani; Regionalna agencija za prostorni i ekonomski razvoj Raškog i Moravičkog okruga	Javno komunalno preduzeće Regionalni centar za upravljanje otpadom Duboko – Užice	**136.452,68**
	Opština Bogatić	*Unapređenje upravljanja otpadom u opštinama Bogatić i Vladimirci*	Opština Vladimirci	Javno komunalno preduzeće Bogatić	**141.115,27**
	Opština Bajina Bašta	*Bez divljih deponija!*	Opština Sjenica	/	**165.039,69**
	Grad Užice	*Otpad nije smeće*	Opština Čajetina	Javno komunalno preduzeće Bioktos; Javno komunalno preduzeće Zlatibor; Regionalna razvojna agencija Zlatibor	**148.282,42**
	Opština Surdulica	*Ne bacajte otpad*	Opština Vladičin Han	Javno preduzeće Vodovod, Surdulica	**124.740,81**
	Opština Babušnica	*Čista okolina za bolji život*	Opština Dimitrovgrad	/	**152.930,01**
	Grad Sremska Mitrovica	*Regionalna deponija „Srem – Mačva"*	Grad Šabac	Javno komunalno preduzeće Srem-Mačva; Javno komunalno preduzeće Komunalije, Sremska Mitrovica; Javno komunalno preduzeće „Stari Grad", Šabac	**146.550,83**
Upravljanje imovinom	**Opština Kovačica**	*Podsticaj socio- ekonomskog razvoja kroz efikasno upravljanje imovinom*	Opština Alibunar	/	**132.600,71**
	Grad Kragujevac	*Efikasno upravljanje imovinom- osnova za održivi lokalno ekonomski razvoj*	Opština Topola; Opština Batočina; Opština Knić; Opština Rekovac	Direkcija za urbanističko planiranje, Kragujevac	**172.015,15**
	Opština Beočin	*Imovina lokalnih samouprava -značajna veza sa lokalno ekonomskim razvojem*	Opština Sremski Karlovci; Opština Šid; Opština Čajetina; NVO Centar za ravnomerni regionalni razvoj – CenTriR	/	**143.909,93**
	Opština Negotin	*Unapređeno upravljanje imovinom u opštinama Negotin i Kladovo*	Opština Kladovo	/	**101.641,53**
	Grad Pančevo	*Upravljanje imovinom 1,2,3*	Grad Zrenjanin	/	**105.671,42**
	Opština Stara Pazova	*Efektivno upravljanje imovinom u opštinama Stara Pazova i Inđija*	Opština Inđija Direkcija za izgradnju opštine Stara Pazova; Direkcija za izgradnju opštine Inđija	/	**143.216,63**
	Grad Požarevac	*Upravljanje javnom svojinom – korist za sve*	Opština Petrovac na Mlavi; Opština Kučevo; Opština Velika Plana; Opština Veliko Gradište; Opština Golubac; Opština Žagubica;	/	**205.731,57**
	Gradska opština Voždovac	*Unapređenje upravljanja imovinom u gradskim opštinama Voždovac i Rakovica*	Gradska opština Rakovica	/	**169.754,06**
	Opština Lučani	*Naša imovina podržava naš razvoj*	Opština Arilje; Opština Gornji Milanovac	Javno komunalno preduzeće Gornji Milanovac; Javno komunalno preduzeće Komunalac, Lučani	**180.623,76**
	Grad Novi Sad	*Upravljanje javnom imovinom*	Opština Apatin	Javno komunalno preduzeće Informatika, Novi Sad	**144.858,40**

Tema	Korisnik – Koordinator projekta	*Naziv projekta*	Ostali korisnici	Povezana organizacija/e	Ukupna vrednost projekta (€)
Upravljanje imovinom	**Opština Aleksinac**	*Popis i registracija javne imovine u opštinama Aleksinac i Ražanj*	Opština Ražanj	/	**132.903,35**
	Opština Bačka Palanka	*Popis i registracija javne imovine koja je predmet prenosa na opštinu Bačka Palanka*	Opština Bački Petrovac	/	**160.005,34**
	Grad Niš	*Imovina lokalnih samouprava u procesu Evropskih integracija*	Grad Pirot	/	**117.298,98**
Poljoprivredna poslovna saradnja	**Gradska opština Lazarevac**	*"Pčelarski centar – Kačerski med"*	Opština Lajkovac; Poljoprivredna zadruga "Kačarski med"; Opština Ljig	/	**108.809,04**
	Opština Bač	*Ekonomska konkurentnost kroz udruživanje u poljoprivredne zadruge*	Opština Bački Petrovac; Poljoprivredna zadruga Vojvodina	/	**125.438,59**
	Opština Lebane	*Zovemo ga "Rajsko voće" sa razlogom!*	Opština Bojnik; Poljoprivredna zadruga "Bumbari"; Opština Collecorvino (Italija); Opština Bobritzsch-Hilbersdorf (Nemačka)	/	**87.097,71**
	Opština Merošina	*Suve višnje i šljive za evropsko tržište*	Opština Blace; Poljoprivredna zadruga "Oblačinska Višnja"; Opština Reichenbach (Nemačka); Opština Collecorvino (Italija); Regionalna razvojna agencija Jug	/	**88.843,49**
	Opština Svrljig	*Svrljiško jagnje i "belmuž" sir – organski brendovi iz Svrljiga za velike evropske gradove - Svrljižanka*	Gradska opština Niška Banja; Gradska opština Crveni Krst; Poljoprivredna zadruga "Svrljižanka"; Opština Bobritzsch-Hilbersdorf (Nemačka); Opština (Italija); NVO "Kulturni Kod"	/	**99.793,22**
Usluge socijalne zaštite za stariju populaciju	**Opština Veliko Gradište**	*Briga o starima – uzvraćanje usluga*	Grad Požarevac; Opština Golubac; Opština Malo Crniće	/	**117.229,48**
	Opština Alibunar	*Pomoć u kući u opštinama Alibunar i Kovačica*	Opština Kovačica; NVO Centar za liberalno demokratske studije	/	**186.584,58**
	Opština Priboj	*Mi brinemo o starima*	Opština Prijepolje; Centar za socijalnu zaštitu Priboj; Centar za socijalnu zaštitu Prijepolje; Centar za socijalna pitanja Nova Varoš	/	**181.175,38**
	Grad Zaječar	*Ruka koja pomaže*	Opština Negotin; Centar za socijalnu zaštitu Zaječar; Centar za socijalnu zaštitu Negotin; Opština Majdanpek; Centar za socijalnu zaštitu Majdanpek; Regionalna razvojna agencija za razvoj istočne Srbije – RARIS	/	**152.475,65**
	Opština Topola	*Usluga pomoć u kući za stariju populaciju u opštinama Topola, Aranđelovac i Smederevska Palanka*	Opština Aranđelovac; Opština Smederevska Palanka	/	**133.063,04**
	Opština Žabari	*Izgradnja održivih usluga, poslova i organizacije*	Opština Žagubica; Asocijacija za razvoj zajednice opštine Žagubica; Centar za socijalni i ekonomski razvoj	Centar za socijalnu zaštitu Žabari	**167.916,69**
	Opština Sjenica	*Unapređenje životnih uslova za stariju populaciju u opštinama Sjenica i Bajina Bašta*	Opština Bajina Bašta	/	**160.319,71**

Stalna konferencija
gradova i opština

Savez gradova i opština Srbije

Makedonska 22/VIII, 11000 Beograd
Tel: 011 3223 446; Faks: 011 3221 215
e-mail: secretariat@skgo.org www.skgo.org

www.facebook.com/
skgo.sctm

www.twitter.com/
skgo_sctm

DELEGACIJA EVROPSKE UNIJE
U REPUBLICI SRBIJI

Vladimira Popovića 40/V
11070 Novi Beograd, Republika Srbija
Tel. 011 308 3200
Fax. 011 308 3201
delegation-serbia@eeas.europa.eu
www.europa.rs

Publikacija je izdanje Stalne konferencije gradova i opština podržana kroz projekat EU Exchange 4.

Projekat finansira Evropska unija, a sprovodi Stalna konferencija gradova i opština. Publikacija ne predstavlja zvaničan stav Evropske unije.
Izdavač je isključivo odgovoran za informacije koje se nalaze u publikaciji.